

STRATEGIC PLAN

Genocid u Srebrenici, 30 godina poslije:
globalni poziv na sjećanje, pravdu i mir
(2025-2030)

MEMORIJALNI CENTAR
SREBRENICA
MEMORIAL CENTER

British Embassy
Sarajevo

**UK International
Development**

Partnership | Progress | Prosperity

Uvod

Memorijalni centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995. godine (u daljnjem tekstu: Memorijalni centar) osnovan¹ je s ciljem očuvanja sjećanja na žrtve genocida te promicanja obrazovanja o genocidu, ljudskim pravima i prevenciji sličnih zločina u budućnosti.

Ovaj Strateški plan obuhvata period od 2025. do 2030. godine. Kroz njegovu realizaciju, Memorijalni centar nastavlja ispunjavati svoju misiju odavanja počasti žrtvama genocida iz 1995. godine, očuvanja sjećanja i podizanja svijesti o genocidu u Srebrenici – ne samo u Bosni i Hercegovini i region, već i na globalnom nivou. Strategija se fokusira na borbu protiv negiranja genocida, suočavanje s prošlošću, pomirenje zasnovano na istini i međunarodnu saradnju.

U svjetskoj zajednici memorijala, Memorijalni centar Srebrenica ističe se dubokom ličnom povezanošću svojih uposlenika sa samom suštinom onoga što Centar predstavlja. Budući da su mnogi od njih preživjeli svjedoci i članovi porodica žrtava genocida, njihov svakodnevni rad prerasta u izraz trajne rezilijentnosti. Ta čvrsta veza donosi unutrašnju snagu, ali i suočavanje s izazovima u okruženju koje nastoji potisnuti ili negirati historijske činjenice. Međutim, zahvaljujući upravo toj upornosti i privrženosti istini, Memorijalni centar nadilazi uobičajenu ulogu spomen-obilježja i djeluje kao živi nosilac sjećanja, istovremeno doprinoseći izgradnji i obnovi zajednica te zacjeljivanju društva u cjelini.

---

¹ Pravni osnov za djelovanje definiran je Statutom i Zakonom donesenim odlukom Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, kojim se propisuju nadležnosti, unutrašnja organizacija i korištenje sredstava Memorijalnog centra. Upravni odbor, Služba Memorijalnog centra i Odjel za istraživanje genocida te Savjetodavna radna grupa i Počasni odbor zajednički osiguravaju efikasno funkcionisanje i realizaciju ključnih ciljeva Centra.

Temelji djelovanja Memorijalnog centra

Misija

Odavanje počasti žrtvama, očuvanje kolektivnog sjećanja i podizanje svijesti o genocidu iz jula 1995. godine kroz kreiranje i prezentaciju muzejsko-edukativnog sadržaja. Posvećen svojoj misiji, Centar sistematski prikuplja, istražuje i predstavlja činjenice o genocidu.

Vizija

Vizija Memorijalnog centra je da, pored obezbjeđenja ukopa za žrtve genocida te izgradnje i održavanja sakralnog dijela, razvija i memorijalni dio kojim se kroz muzejsko-edukativni sadržaj čuva kolektivno sjećanje i odaje počast žrtvama. U budućnosti, Centar nastoji uspostaviti napredne edukativne programe i snažan istraživačko-dokumentacioni segment, doprinoseći globalnim naporima za izgradnju mira.

Tematski fokus rada Memorijalnog centra kroz prepoznate ključne vrijednosti:

- Podizanje svijesti o značaju sprječavanja genocida, govora mržnje i predrasuda prema bilo kojoj skupini na etničkoj, vjerskoj, rasnoj ili nacionalnoj osnovi.
- Prenošenje sjećanja putem različitih mehanizama koji uključuju kulturne i obrazovne sadržaje u javnom i društvenom polju narativizacije, vizualizacije, dokumentiranja genocida, ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti.
- Stvaranje prostora za dijalog među građanima, s posebnim naglaskom na mlađe generacije, u Bosni i Hercegovini, regionu i svijetu.
- Izgradnja povjerenja među ljudima, zaštita ljudskih prava i sloboda te aktivno učešće u procesu izgradnje održivog modela suočavanja s prošlošću na individualnom i kolektivnom nivou.

Principi djelovanja

Posvećenost istini i istinoljubivosti

Posvećenost dokumentovanju i prezentaciji historijskih, naučnih i sudski utvrđenih činjenica o genocidu u Srebrenici je osnovni domen djelovanja Memorijalnog centra. Kroz edukativne programe, naučno-istraživačke projekte i javno angažovanje, Centar promoviše proces suočavanja s prošlošću i pomirenja zasnovanog na istini.

Orijentacija ka boljoj budućnosti

Naglasak rada Memorijalnog centra je na izgradnji bolje budućnosti. Na ovom putu, pouke iz genocida u Srebrenici služe kao važna vodilja prema međusobnom poštivanju i razumijevanju, pomirenju zasnovanom na istini i pravdi i suočavanju s prošlošću.

Suočavanje s prošlošću kao put ka izgradnji mira i pomirenja zasnovanog na istini

Doprinos globalnim naporima za izgradnju mira je važan aspekt rada Memorijalnog centra s naglaskom na promoviranje oporavka i iscjeljenja zajednica i društva pogođenih nasiljem i sukobom kroz suočavanje s činjenicama, njihovo prihvatanje i iskrena refleksija na događaje iz nedavne prošlosti.

Integritet i poštovanje prema žrtvama i preživjelim

Održavanje najviših standarda očuvanja integriteta je veoma važno u radu Memorijalnog centra. Sve odluke i radnje zasnovane su na poštovanju prema žrtvama, njihovim porodicama i svima onima koji su pogođeni genocidom.

Otpornost i hrabrost

Otpornost i hrabrost su važne vrijednosti u domenu memorijalizacije, suočavanja s prošlošću i pomirenja zasnovanog na istini, s obzirom na izazove kao što su negiranje i otvoren animozitet.

Posvećenost, upornost i konzistentnost u utvrđivanju, dokumentovanju i prezentaciji istine o genocidu u Srebrenici je od suštinskog značaja u ispunjenju misije Memorijalnog centra.

Strateški ciljevi Memorijalnog centra u periodu 2025–2030

Strateški ciljevi oslanjaju se na postojeće aktivnosti Memorijalnog centra te omogućavaju planiranje njihove održivosti i nadgradnje kroz jasan i održiv okvir. Kroz definirane mjere i aktivnosti, Centar jača vidljivost, osigurava efikasnu realizaciju misije i priprema se za buduće izazove, istovremeno jačajući prepoznatljivost na međunarodnoj sceni uz druge memorijale posvećene očuvanju sjećanja na genocid.

1. Očuvanje, zaštita i unapređenje memorijalne infrastrukture

Strateški cilj 1: Dugoročno očuvati, zaštititi i održavati sakralni dio (grobna mjesta, vjerske objekte, spomenike u mezarju) i muzejsku infrastrukturu (objekte i površine bivše baze Holandskog UNPROFOR-a, muzejsko-arhivske materijale) te kontinuirano unapređivati ukupnu infrastrukturu Memorijalnog centra.

1.1 Očuvanje i održavanje lokacija

- Sprovoditi redovno održavanje sakralnog i memorijalnog dijela; mezarja i svih objekata i prostorija u kompleksu bivše baze Holandskog UNPROFOR-a.
- Provoditi konzervatorsko-restauratorske aktivnosti za zaštitu od oštećenja i propadanja objekata i prostorija.
- Izvršiti katalogizaciju svih objekata i prostorija uz arhitektonsku, foto i videodokumentaciju.
- Sačiniti historijski narativ za svaku pojedinačnu prostoriju i objekat.

1.2 Infrastrukturna unapređenja

- Unaprijediti infrastrukturu oko grobnih mjesta i historijskih lokacija radi lakše pristupačnosti za posjetioce.
- Uz maksimalne mjere očuvanja autentičnog historijskog izgleda, nastaviti sprovoditi radove restauracije objekata i prostorija s ciljem osiguranja njihove strukturne stabilnosti.
- Sprovesti instaliranje sigurnosnih sistema kako bi se lokacije zaštitile od vandalizma, požara ili drugih prijetnji i elementarnih nepogoda.

1.3 Očuvanje i zaštita muzejsko-arhivskih materijala

- Digitalizirati i arhivirati muzejsko-arhivske materijale kako bi se osigurala njihova dugoročna zaštita i dostupnost budućim generacijama.

- Uspostaviti sigurnosne (*backup*) kopije digitaliziranih muzejsko-arhivskih materijala i deponovati ih na dvije odvojene lokacije (unutar BiH i uz međunarodnu saradnju).
- Organizirati redovnu provjeru i ažuriranje digitalnih i fizičkih kopija radi tehničke funkcionalnosti.
- Uspostaviti specijalizirane edukativne programe za osoblje zaduženo za upravljanje i održavanje arhiva.

1.4 Edukacija i podizanje svijesti javnosti

- Kreirati i postaviti oznake, natpise i edukativne materijale koji objašnjavaju značaj historijskih lokaliteta.
- Razviti program za vođenje zainteresovanih grupa na lokalitete izvan kompleksa u kontekstu sjećanja na genocid, uz terenska predavanja.

2. Razvoj i proširenje programa usmene historije

Strateški cilj 2: Unaprijediti arhiv svjedočanstava preživjelih, svjedoka i članova porodica žrtava te osigurati njihovu dostupnost naučno-istraživačkim i obrazovnim svrhama. Program usmene historije uključuje snimanje, obradu i prezentaciju intervjua na različitim platformama, služeći kao vrijedan edukativni alat za dublje razumijevanje genocida.

2.1. Prikupljanje usmenih svjedočanstava

- Nastaviti snimati intervjue s preživjelim, svjedocima i članovima porodica žrtava.
- Dokumentovati svjedočanstva u audio, video i pisanom formatu.
- Izvršiti video obradu, izradu transkripata, prijevod na engleski, titlovanje i indeksiranje.
- Uspostaviti saradnju s organizacijama u zemlji i inostranstvu radi većeg broja ispitanika.

2.2. Arhiviranje i čuvanje

- Kreirati digitalni arhiv za pohranu i organizaciju prikupljenih svjedočanstava.
- Poduzeti mjere čuvanja originalnih snimaka i materijala, formirati kopije i izmjestiti ih na alternativne lokacije (u zemlji i inostranstvu).
- Razviti platformu vizualne usmene historije za kontroliran online pristup odabranoj kolekciji svjedočanstava.

2.3. Povećanje vidljivosti i širi društveni angažman

- Organizirati javne izložbe i događaje radi edukacije i angažmana ciljane publike.
- Proširiti saradnju s obrazovnim institucijama radi integracije arhiva usmene historije u nastavu.
- Promovirati program usmene historije putem društvenih medija, publikacija i konferencija.

3. Razvoj obrazovnih i pedagoških programa

Strateški cilj 3: Nastaviti razvoj obrazovnih programa koji potiču refleksiju i kritičko razmišljanje o genocidu, ljudskim pravima i izgradnji mira, inspirirajući aktivno učešće javnosti.

3.1 Razvoj kurikuluma i implementacija obrazovnih programa

- Kreirati i implementirati programe prilagođene različitim dobnim grupama i obrazovnim profilima.
- Razviti i implementirati ljetne škole za intenzivnu edukaciju učenika i nastavnika.
- Razviti i implementirati interaktivne module s fokusom na lično iskustvo.
- Kreirati kutak za djecu s prilagođenim narativom.
- Sarađivati s domaćim i inostranim edukatorima radi visokih standarda i šireg interesa publike.

3.2. Obuka i podrška za predavače

- Organizirati radionice na temu genocida, ljudskih prava i izgradnje mira.
- Kreirati centar podrške s nastavnim materijalima i multimedijalnim resursima.
- Uspostaviti mrežu nastavnika/predavača za razmjenu iskustava i inicijativa edukacije.

3.3. Javna angažiranost u usmenoj historiji u svrhu edukacije

- Organizirati javna predavanja, panele i seminare uz učešće stručnjaka.
- Razviti mobilne izložbe i putujuće edukativne programe za širu zajednicu.
- Kreirati digitalni muzejsko-edukativni sadržaj (online kursevi, webinar, virtualne posjete).

4. Međunarodna saradnja i nastavak partnerstva s drugim institucijama i organizacijama

Strateški cilj 4: Ojačati poziciju i vidljivost Memorijalnog centra Srebrenica kroz strateška partnerstva i inicijative u regionu i svijetu, doprinoseći globalnim naporima u prevenciji genocida, zaštiti ljudskih prava i izgradnji mira.

4.1. Strateška partnerstva

- Učvrstiti postojeća i uspostaviti nova partnerstva s memorijalima, univerzitetima i organizacijama za zaštitu ljudskih prava.
- Učestvovati u globalnim mrežama i forumima posvećenim prevenciji genocida i tranzicijskoj pravdi.
- Nastaviti zajedničke istraživačke projekte, izložbe i obrazovne programe s međunarodnim partnerima.

4.2. Djelovanje i vidljivost na globalnom planu

- Kroz međunarodne kampanje podizati svijest o genocidu u Srebrenici i radu Centra.
- Jačati saradnju s međunarodnim medijima radi promovisanja misije Centra.
- Organizirati međunarodne konferencije i simpozije, okupljajući stručnjake, donosiocje odluka i porodice žrtava.

4.3. Jačanje kapaciteta i razmjena znanja

- Organizirati programe razmjene za uposlenike i volontere Centra s drugim memorijalima.
- Pružati obuku i savjetodavne usluge institucijama aktivnim u komemoraciji i edukaciji o genocidu.
- Razvijati programe stipendija za naučno-istraživačke projekte, potičući rad Centra.

Obilježavanje 11. jula

Godišnja komemoracija genocida u Srebrenici središnji je događaj, koji svake godine 11. jula privlači desetine hiljada ljudi, uključujući preživjele, porodice žrtava, zvaničnike i široku javnost. Ova komemoracija simbolizuje i tugu za ubijenima i opomenu za budućnost. U postdejtonskom političkom kontekstu, Memorijalni centar se trudi istaknuti suštinske poruke sjećanja i sprječavanja zločina.

Poseban značaj nosi trideseta godišnjica genocida, koja će se 2025. godine obilježiti i u sjedištu Ujedinjenih nacija. Rezolucija kojom je 11. juli proglašen Međunarodnim danom refleksije i komemoracije genocida u Srebrenici osnažuje globalnu obavezu sjećanja i djelovanja protiv negiranja istine i veličanja ratnih zločinaca.

Trideseta godišnjica genocida u Srebrenici u sjedištu Ujedinjenih nacija

U prvoj polovini 2025. godine Memorijalni centar planira obilježavanje 30. godišnjice genocida u Srebrenici i u sjedištu Ujedinjenih nacija. Dodatni značaj daje i Rezolucija Generalne skupštine UN-a (A/78/L.67/Rev.1) usvojena 23. maja 2024. godine, kojom je 11. juli proglašen Međunarodnim danom refleksije i komemoracije genocida u Srebrenici iz 1995. godine. Rezolucija osuđuje negiranje genocida i glorificiranje osuđenih za ratne zločine te predviđa realizaciju programa “Genocid u Srebrenici i Ujedinjene nacije”, uključujući obilježavanje 30. godišnjice.

Ovaj događaj u sjedištu UN-a predstavlja važan historijski trenutak za globalnu refleksiju o žrtvama, prevenciji genocida i suprotstavljanju negiranju i revizionizmu. Planirana su obraćanja svjetskih lidera, svjedočanstva preživjelih i predstavljanje istraživanja o prevenciji genocida, a Memorijalni centar ima ključnu ulogu u koordinaciji događaja. Aktivnosti se provode u saradnji sa zvaničnicima UN-a, udruženjima porodica žrtava, institucijama u BiH te brojnim međunarodnim organizacijama i civilnim društvom. Time se naglašava kontinuirani rad na očuvanju kolektivnog sjećanja, borbi protiv nekažnjivosti i afirmisanju kulture sjećanja kao temelja za izgradnju trajnijeg mira.

Povećanje vidljivosti kroz prilagođen narativ i stratešku komunikaciju

Memorijalni centar Srebrenica nastoji pojačati vidljivost i razumijevanje istine o genocidu prilagođavanjem poruka različitim ciljnim grupama. Mlađu publiku treba dosegnuti interaktivnim i dinamičnim formatima na društvenim mrežama i kroz digitalne platforme koje omogućavaju virtualne ture i aplikacije za učenje. Za starije generacije važno je uspostaviti dublju povezanost kroz dokumentarne filmove, javna predavanja i objavljivanje tekstova u tradicionalnim medijima. Na međunarodnoj sceni, narativ se oblikuje s fokusom na univerzalne vrijednosti i važnost globalne solidarnosti u prevenciji genocida, što podrazumijeva višestruku jezičku dostupnost i saradnju s međunarodnim institucijama. Paralelno s tim, kontinuirani rad na jačanju prisustva na internetu i društvenim mrežama obuhvata kreiranje redovnih ažuriranja, razvoj interaktivnih izložbi, čime se olakšava pristup informacijama o tematici i misiji Centra.

Saradnja s organizacijama civilnog društva i strateška partnerstva

Kroz blisku saradnju s udruženjima porodica žrtava genocida, Memorijalni centar osnažuje autentičnost i relevantnost vlastitog rada, jer su njihova svjedočenja, iskustva i decenijska borba za istinu i pravdu temelj razumijevanja tragedije Srebrenice. Saradnja s organizacijama civilnog društva i udruženjima porodica žrtava je od ključne važnosti za ispunjenje misije Memorijalnog centra Srebrenica. Saradnja s ovim organizacijama omogućava Memorijalnom centru da svoj rad usko i neodvojivo poveže s akterima koji su svojim djelovanjem omogućili osnivanje i postojanje Memorijalnog centra u njegovoj današnjoj formi. Na ovaj način se, istovremeno, unapređuje i muzejsko-edukativni sadržaj i jača kolektivna svijest o važnosti očuvanja sjećanja na genocid.

U radu Savjetodavne radne grupe Memorijalnog centra, kao sastavnog dijela institucije, učestvuju sljedeća udruženja koja okupljaju porodice žrtava genocida:

Pokret „Majke enklava Srebrenica i Žepa“, „Majke Srebrenice“, „Žene Srebrenice“, „Žene Podrinja“ i Organizacija porodica šehida i poginulih boraca općine Srebrenica.

Osim toga što čine važan dio njegove zvanične strukture, ova udruženja i pojedinci, a prije svega majke žrtava genocida, pružaju blisku saradnju i podršku radu Memorijalnog centra koja je od neprocjenjive važnosti za njegov rad.

Istovremeno, saradnja s drugim nevladinim organizacijama usmjerenim na zaštitu ljudskih prava, demokratizaciju i suočavanje s prošlošću omogućava širenje i unapređenje edukativnih programa. Memorijalni centar održava i razvija strateška partnerstva s međunarodnim organizacijama kako bi proširio pristup resursima i ekspertizi, kao i s akademskom zajednicom, čiji znanstveno-istraživački rad doprinosi daljnjem dokumentovanju i tumačenju događaja iz jula 1995. godine. Na taj način stvara se čvrsta mreža podrške i razmjene znanja, što doprinosi svjetskim naporima za sprječavanje genocida, afirmaciju ljudskih prava i stalno podsjećanje na važnost sjećanja.

Rodni kontekst u strateškom radu Memorijalnog centra

Rodna perspektiva u radu Memorijalnog centra Srebrenica ne svodi se na formalno uključivanje žena u programske dokumente, nego se posmatra kao ključna dimenzija koja povezuje specifična iskustva muškaraca i žena te duboke promjene u društvenoj strukturi izazvane genocidom. Centar prikuplja i bilježi priče preživjelih žena i muškaraca, svjestan da su one temelj za razumijevanje svih oblika otpornosti i obnove pogođenih zajednica. Također, u internom radu oslanja se na ravnopravnu zastupljenost i uvažavanje rodno osjetljivih iskustava, pri čemu se jednakost u rukovodstvu i u timovima smatra jednim od ključnih pokazatelja istinske posvećenosti rodnoj ravnopravnosti. Svi edukativni i istraživački programi pažljivo uvažavaju ove različite aspekte preživljenih trauma, kako bi svaka priča bila jednako prepoznata i valorizirana u kolektivnom sjećanju.

Kultura kao važna dimenzija u očuvanju sjećanja i izgradnji mira

Kultura zauzima izuzetno važno mjesto u nastojanjima da se istina o genocidu održi živom, a žrtvama oda trajna počast. Umjetničke instalacije, film, muzika i književnost nude univerzalni jezik kojim se mogu prevazići barijere, potaknuti emocije i izgraditi mostovi između podijeljenih zajednica. Istovremeno, kulturna saradnja s umjetnicima i organizacijama na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou produbljuje globalni dijalog o suočavanju s prošlošću i pomirenju. U obrazovnom smislu, integracija kulturnih elemenata u nastavne kurikulume omogućava mladima da se upoznaju s tematikom genocida na način koji je blizak njihovim afinitetima, razvijajući empatiju i kritičko promišljanje. Uprkos potrebnim finansijskim ulaganjima, dosadašnje iskustvo pokazuje da kulturni projekti, poput izložbi, performansa i publikacija, imaju moć da oblikuju javnu svijest daleko izvan nacionalnih granica. Na taj način, kultura postaje snažno sredstvo za kontinuirano njegovanje sjećanja na genocid i kao trajni podsjetnik čovječanstvu o važnosti sprječavanja sličnih zločina u budućnosti.

Strateški plan Memorijalnog centra Srebrenica-Potočari za period od 2025. do 2030. godine predstavlja kontinuirani napor u suočavanju s teškim naslijeđem genocida, promoviranju istine i zagovaranju edukacije. Kroz čuvanje i unapređenje memorijalne infrastrukture, prikupljanje i objavljivanje usmene historije, razvijanje obrazovnih programa, međunarodnu saradnju te jačanje ljudskih resursa, Memorijalni centar nastavlja jačati svoju ulogu u prevenciji zločina protiv čovječnosti. Na taj način doprinosi oporavku i miru, istovremeno održavajući sjećanje na žrtve i pouku generacijama koje dolaze – da se ovakav zločin nikada više ne ponovi.

Zaključak

Strateški plan Memorijalnog centra Srebrenica-Potočari za period od 2025 do 2030 godine u svojoj srži počiva na ideji očuvanja istine o genocidu, jačanja kolektivnog sjećanja i promicanja univerzalnih vrijednosti ljudskih prava i mira. Time se izričito suprotstavlja pokušajima negiranja i relativiziranja historijski i sudski utvrđenih činjenica, naglašavajući moralnu i društvenu obavezu da se žrtve nikada ne zaborave.

Na toj ideološkoj osnovi, praktični ciljevi obuhvataju nastavak izgradnje čvrste finansijske održivosti, intenziviranje digitalne i online prisutnosti Centra, raznovrsniju i efikasniju edukaciju prilagođenu mlađoj generaciji te sistematsko jačanje saradnje s lokalnim, regionalnim i međunarodnim partnerima. Kroz ovakvo dvojno usmjerenje, Memorijalni centar istovremeno štiti autentičnost vlastite misije i gradi održivu osnovu za njen budući razvoj.

